

İBRAHİM FAZIL PELİN

Ord. Prof. Sıddık Sami Onar

Maliye Ordinaryüs Profesörü İbrahim Fazıl Pelin Üniversitede otuz üç sene büyük bir başarı ile doldurduğu kürsüsünden ebediyen ayrılmış bulunuyor. Fazıl Pelin'in ebedî ziyaiyle İstanbul Üniversitesi, çok temiz ve kâmil bir insan, mütevazı ve fakat kuvvetli ve derin bir bilgiye sahip bir bilim adamı, bilgisine ve kürsüsüne hâkim kudretli bir profesör kaybetti.

1302 tarihinde Selânikte doğan İbrahim Fazıl Pelin, 1909 senesinde Mülkiye Mektebini ve 1912 yılında da Paristeki Sciences Politiques mektebinin malî ve iktisadî kısmını bitirdikten sonra 1913 yılında «İktisat ve Kavanini maliye muallim muavinliği» ile öğretim hayatına girdi. Bundan sonra, kısa bir ayrılık fasılası ile, ölünceye kadar Darülfünunda İlmî malî ve İktisat, Üniversitede maliye ve malî kanunlar, Mülkiye mektebinde maliye, Yüksek Ticaret ve İktisat mektebinde maliye kürsülerini işgal eden İbrahim Fazıl Pelin, bugün muhtelif Devlet dairelerinde, bankalarda, iktisadî Devlet kuruluşlarında önemli vazifeler alan binlerce mütehasssın hocası oldu. Bu fakülte ve okulların otuz üç sene içinde verdikleri on binlerce mezun rahmetli profesörün aydınlattığı yollardan yürümektedirler.

Fazıl Pelin'in bilim ve öğretim hayatı çok feyizli ve semereli oldu. Maliye ilmi memleketimizde henüz gelişme halinde iken bu kürsiye gecen Fazıl Pelin, her sene tekrar tekrar gözden geçirerek yayınladığı notlarla ve 1333 de ilk basısını yayınladığı Bütçe kitabıyla bu gelişmenin çabuklaşmasına hizmet etti. Bu arada ve bundan sonra Profesör Pelin'in maliye ilminin en önemli meseleleri üzerindeki kıymetli etütlerini görüyoruz: Fakülte mecmuasında yayınladığı Osmanlı İstikrazları adlı makale silsilesi; Temettü vergisi; Osmanlı Bankası üzerinde yaptığı etütler; Üniversitenin kuruluşundan sonra mecmuamızda, Mülkiye mecmuasında, İktisat ve Ticaret mecmuasıyla Yeni Türk mecmuasında yayınladığı Verginin Tarihsel Evrimi; Lozan'ın İktisadî ve Malî Zaferi; İç İstikrazlarımız; Ticaret Siyaseti; İki Devrin Maliyesi adlı makaleler memleketimizde hem maliye bili-

minin hem de Türk maliyesinin değerli kaynaklarını teşkil etmektedir. Fazıl Pelin, maliye ilmini, Türk sistemleri ve kanunları üzerine kuran «Finans İlmî» kitabıyla bu çalışmalarının en verimli mahsulünü verdi. Fakat ne yazık ki eserin ikinci cildini teşkil eden Bütçe'nin ikinci ve yeni basısını tamamlamadan üful etti ve bu eserini tamamlıyamadı. Bu suretle hukuk ve iktisat literatürümüz çok önemli ve büyük bir eserin bir kısmından mahrum kalmış bulunuyor.

İbrahim Fazıl Pelin; ekonomi bilimi üzerindeki çalışmalarının da, tamamlamak nasip olmıyan değerli bir eserini verdi: 1928 de yayınladığı İktisat kitabının birinci cildi ve bu eserin 1933 de yayınlanan ikinci cildinin birinci kısmı bu bilim dalının en açık ve güzel eserlerinden biridir ve daima böyle kalacaktır.

İbrahim Fazıl Pelin'in eserlerinde eklektik bir metot takip edilmiştir. Profesör bitaraf bir bilim adamı sıfatiyle muhtelif doktrinleri, sistemleri anlatmış ve bundan sonra kanaatlerini belirtmeğe çalışmıştır. Bu suretle okuyanlara, öğrencilere geniş bir ufuk açmış ve mukayese imkânları vermiştir; hususiyle fikirlerinde ve anlatışlarındaki açıklık, yazılarındaki temiz üslûp en çetin meselelerin bile kolayca anlaşılmasını, derinliklerine nüfuz edilebilmesini temin etmektedir.

Fazıl Pelin'in eserlerinin en orijinal ciheti incelediği prensipleri tamamen memleketimize tatbik etmesi, birçok misallerini millî bünyemizden ve memleketimizdeki tatbikattan ve hâdiselerden almasıdır. Bu bakımdan Türk iktisat ve maliye bilimlerinin kuruculuk şerefine büyük bir kısmının merhuma ait olduğunda şüphe yoktur.

İbrahim Fazıl Pelin'in meslek ve çalışma hayatını tanıyanlar bu eserlerinin ne kadar yorucu ve yıpratıcı bir çalışmanın hattâ didinmenin mahsul ve neticesi olduğunu bilirler. Merhum incelediği bir konunun her meselesi için haftalarca düşünür, ilgilileri arar, bulur ve danışır, kanaat getirmek için müteaddit defalar saatlerce münakaşa eder, edindiği kanaati başkalarının da bilgi ve tecrübe mehenğinden geçirir ve nihayet bunları kâğıda geçirerek ifade ederken üslûb ve ifade üzerinde bir minyatürü işler gibi çalışırdı. Makalelerinde, eserlerinde temas ettiği muhtelif bankalar, Devlet müesseseleri hakkındaki yazıları sadece umumî bilgilerinin değil bunların içinde bizzat yaptığı incelemelerin ve dışında ilgililerden yorulmadan yaptığı soruşturmaların mahsul ve muhassalasıdır. İbrahim Fazıl Pelin; bu çalışmalarıyla zamanında yetişecek bilim adamlarına da nümune olmuş, rehberlik etmiştir.

Ordinaryüs Profesör İbrahim Fazıl Pelin'in otuz üç senelik şe-

refli ve verimli bilim hayatı, temiz ve yüksek insanlığı, değerli hocalığı karşısında hürmetle eğilen Fakültemiz onun ebedi ziyası, doldurulmaz boşluğu karşısında unulmaz bir acı ve teessür duymuştur. Fakülte Fazıl'ı hiç unutmayacak, kürsüsünü onun yaktığı sönmez meşale daima aydınlatacak, halefleri ve çocukları açtığı nurlu yolda yürüyeceklerdir.

Ord. Prof. Sıddık Sami Onar
İstanbul Hukuk Fakültesi Dekanı

ORDİNARYÜS PROFESÖR İBRAHİM FAZIL PELİN'İN TABUTU ÖNÜNDE

Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgil

Aziz dostum Fazıl! Kaderin şu acı cilvesine bak ki, senin tabutunun önünde el bağlayıp ebediyete uçan ruhunla konuşmak bana düştü. Ben senin bu gününde konuşmak değil, manevî huzurunda susmak ve huşu' içinde derin derin seni düşünmek isterdim. Fakat çok sevdiğin Hoca arkadaşların, göz yaşlariyle yuğurup yolladıkları son ihtiram ve taziz vediasını, istediler ki sana, ben sunayım. Kusur eder ve seninle lâyük olduğun gibi konuşamazsam, yüreğim yaralıdır, beni affet Fazıl!

Sana son geldiğim gün, ah!.. dostum ben öleceğim, demiştin. Senin, o zaman hiç inanmak istemediğim, bu sözün, heyhat!.. şimdi acı bir hakikat olmuş karşımda duruyor: üstüne yüzlerce yaşlı gözün titrediği şu hazin tabutun içinde sen yatıyorsun.

Zavallı Fazıl! zalim bir hastalıkla senelerce pençeleştin. Her gün ölümün biraz daha yaklaştığını gördün, sabrettin, sessizce inledin; sarardın, soldun. Nihayet, karanlıklarda çırpınan fersiz bir mum şurlesi gibi, yavaş yavaş tükenip söndün. Merhametsiz bir kader istedi ki; geride kalan bizlere göz yaş döküren ölüm, senin için uzun ve ızdıraplı gecelerin sabahı ve sonu olsun. Allahım sana, dünyada çektiğin ızdırabın sermedii hayatta ecrini versin.

Memleket ve Üniversite senden daha çok hizmet beklerken, sen 58 yaşında hayata gözlerini yumdun. Küçük oğlunun ölümüyle aldığı yarası henüz kurumadan, ihtiyar anneciğine bir yara da sen açtın. Sadık ve vefakâr eşini, aziz yoldaşın Fatine'yi acılı yaşlar içinde bırakıp gittin.

Gam yeme Fazıl! bu bir ezeli ve ilâhi kanundur ki, dünyaya gelen herkes gidecek; doğan her can er geç ölecek; sayılı saatler bir gün gelip muhakkak bitecek ve yürekler kanayıp topraklar gözyaşlariyle sulanacaktır. Heyhat! O gün gidenlerle arkadan ağlıyanlar bir gün gelip hep adem diyarının sonsuz sükûnu içinde buluşacaktır. Ağla-

ma Fazıl! hayat takvimini kimse uzatıp kısaltamaz. Akacak göz yaşını tabibin ilâcı durduramaz. Ecelin önüne kimse geçemez. Kaderin amansız kolunu hiç bir kuvvet bükemez. Hayatın sefası, cefasına değmez. Ömrün eksik kalan beş on senesi, تنها mezarın sonsuz gecelerini uzatmaz.

Aziz dostum! Gerçi gittiğin yol ıssız ve uzundur; ölümün yılları ümitsiz ve sonsuzdur; ebediyetin evi soğuk ve ışıksızdır. Fakat sen, o bahtiyarsın ki, bu uzun yola yanında bir arkadaşıyla gidiyor, soğuk ve karanlık ebediyete yanında bir ateş ve ışıkla giriyorsun. Arkadaşın hayattaki iyiliğin ve insanlığındır. Ateşin etrafındakilerde bıraktığın temiz hâtıralar, ışığın da hizmet ve eserlerindir.

Sen bütün hayatında iyiliği seven ve herkesin iyiliğini isteyen temiz yürekli iyi bir insan oldun. Sen başkalarına yardım etmekten hâz duyan ve yardıma koşmayı kendine iş edinen candan bir arkadaş oldun. Sen duyan, acıyan, dürüst düşünen ve düşündüğü gibi konuşan samimi bir fikir adamı idin. Senin Hakka tapan ve haksızlıktan iğrenip üzülen duygulu bir yüreğin vardı. Otuz yıl süren Hocalık hayatında, sen daima bu yürekle çalıştın, memlekete ve insaniyete faydalı oldun. Yüzlerce talebe yetiştirdin, kitaplar yazdın. Ömrünün son gününde ölümle pençeleşirken bile sen derslerini ve talebe evlâdlarını düşündün. Yakınlarında ve seni tanıyanlarda, Hoca arkadaşlarında ve talebende sen en iyi ve en temiz hatıralar bırakarak bu âlemden göç ediyorsun.

Ne mutlu sana, bahtiyar ol! ruhun şâd olsun... Şâd olsun... Ebediyetlere yükselen ruhun şâd olsun, Fazıl! Hayatında inandığın Ulû Tanrının rahmeti sana rayegân olsun!

Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgâl

İBRAHİM FAZIL PELİN

Ord. Prof. Sıddık Sami Onar

Maliye Ordinaryüs Profesörü İbrahim Fazıl Pelin Üniversitede otuz üç sene büyük bir başarı ile doldurduğu kürsüsünden ebediyen ayrılmış bulunuyor. Fazıl Pelin'in ebedi ziyaiyle İstanbul Üniversitesi, çok temiz ve kâmil bir insan, mütevazı ve fakat kuvvetli ve derin bir bilgiye sahip bir bilim adamı, bilgisine ve kürsüsüne hâkim kudretli bir profesör kaybetti.

1302 tarihinde Selânikte doğan İbrahim Fazıl Pelin, 1909 senesinde Mülkiye Mektebini ve 1912 yılında da Paristeki Sciences Politiques mektebinin mali ve iktisadi kısmını bitirdikten sonra 1913 yılında «İktisat ve Kavanini maliye muallim muavinliği» ile öğretim hayatına girdi. Bundan sonra, kısa bir ayrılık fasılası ile, ölüncüye kadar Darülfünunda İlmî mali ve İktisat, Üniversitede maliye ve mali kanunlar, Mülkiye mektebinde maliye, Yüksek Ticaret ve İktisat mektebinde maliye kürsülerini işgal eden İbrahim Fazıl Pelin, bugün muhtelif Devlet dairelerinde, bankalarda, iktisadi Devlet kurumlarında önemli vazifeler alan binlerce mütehassısın hocası oldu. Bu fakülte ve okulların otuz üç sene içinde verdikleri on binlerce mezun rahmetli profesörün aydınlattığı yollardan yürümektedirler.

Fazıl Pelin'in bilim ve öğretim hayatı çok feyizli ve semereli oldu. Maliye ilmi memleketimizde henüz gelişme halinde iken bu kürsiye geçen Fazıl Pelin, her sene tekrar tekrar gözden geçirerek yayınladığı notlarla ve 1333 de ilk basısını yayınladığı Bütçe kitabıyla bu gelişmenin çabuklaşmasına hizmet etti. Bu arada ve bundan sonra Profesör Pelin'in maliye ilminin en önemli meseleleri üzerindeki kıymetli etütlerini görüyoruz: Fakülte mecmuasında yayınladığı Osmanlı İstikrazları adlı makale silsilesi; Temettü vergisi; Osmanlı Bankası üzerinde yaptığı etütler; Üniversitenin kuruluşundan sonra mecmuamızda, Mülkiye mecmuasında, İktisat ve Ticaret mecmuasıyla Yeni Türk mecmuasında yayınladığı Verginin Tarihsel Evrimi; Lozan'ın İktisadi ve Mali Zaferi; İç İstikrazlarımız; Ticaret Siyaseti; İki Devrin Maliyesi adlı makaleler memleketimizde hem maliye bili-

minin hem de Türk maliyesinin değerli kaynaklarını teşkil etmektedir. Fazıl Pelin, maliye ilmini, Türk sistemleri ve kanunları üzerine kuran «Finans İlmî» kitabıyla bu çalışmalarının en verimli mahsulünü verdi. Fakat ne yazık ki eserin ikinci cildini teşkil eden Bütçe'nin ikinci ve yeni basısını tamamlamadan üful etti ve bu eserini tamamlayamadı. Bu suretle hukuk ve iktisat literatürümüz çok önemli ve büyük bir eserin bir kısmından mahrum kalmış bulunuyor.

İbrahim Fazıl Pelin; ekonomi bilimi üzerindeki çalışmalarının da, tamamlamak nasip olmıyan değerli bir eserini verdi: 1928 de yayınladığı İktisat kitabının birinci cildi ve bu eserin 1933 de yayınlanan ikinci cildinin birinci kısmı bu bilim dalının en açık ve güzel eserlerinden biridir ve daima böyle kalacaktır.

İbrahim Fazıl Pelin'in eserlerinde eklektik bir metot takip edilmiştir. Profesör bitaraf bir bilim adamı sıfatıyla muhtelif doktrinleri, sistemleri anlatmış ve bundan sonra kanaatlerini belirtmeğe çalışmıştır. Bu suretle okuyanlara, öğrencilere geniş bir ufuk açmış ve mukayese imkânları vermiştir; hususiyle fikirlerinde ve anlatışlarındaki açıklık, yazılarındaki temiz üslûp en çetin meselelerin bile kolayca anlaşılmasını, derinliklerine nüfuz edilebilmesini temin etmektedir.

Fazıl Pelin'in eserlerinin en orijinal ciheti incelediği prensipleri tamamen memleketimize tatbik etmesi, birçok misallerini millî bünyemizden ve memleketimizdeki tatbikattan ve hâdiselerden almasıdır. Bu bakımdan Türk iktisat ve maliye bilimlerinin kuruculuk şerefine büyük bir kısmının merhuma ait olduğunda şüphe yoktur.

İbrahim Fazıl Pelin'in meslek ve çalışma hayatını tanıyanlar bu eserlerinin ne kadar yorucu ve yıpratıcı bir çalışmanın hattâ didinmenin mahsul ve neticesi olduğunu bilirler. Merhum incelediği bir konunun her meselesi için haftalarca düşünür, ilgilileri arar, bulur ve danışır, kanaat getirmek için müteaddit defalar saatlerce münakaşa eder, edindiği kanaatli başkalarının da bilgi ve tecrübe mehenğinden geçirir ve nihayet bunları kâğıda geçirerek ifade ederken üslûb ve ifade üzerinde bir minyatürü işler gibi çalışırdı. Makalelerinde, eserlerinde temas ettiği muhtelif bankalar, Devlet müesseseleri hakkındaki yazıları sadece umumî bilgilerinin değil bunların içinde bizzat yaptığı incelemelerin ve dışında ilgililerden yorulmadan yaptığı soruşturmaların mahsul ve muhassalasıdır. İbrahim Fazıl Pelin; bu çalışmalarıyla zamanında yetişecek bilim adamlarına da nümune olmuş, rehberlik etmiştir.

Ordinaryüs Profesör İbrahim Fazıl Pelin'in otuz üç senelik şe-